

ПРОГРАМА

**за управление и развитие
на Българската академия на науките**

2025-2028 г.

чл.-кор. Евелина Павлова Славчева

София, ноември 2024 г.

УВОД

Българската академия на науките със своята 155 годишна история е един от стълбовете на нашата държавност, олицетворяващ вековните традиции на българския народ - жажда за знание, преклонение към книжовността, любов към отечеството, непрестанен стремеж към духовно израстване и материално благополучие. Поддържането на тези традиции, останали неотменими от времето на основателите на „Българското книжовно дружество“ до наши дни, е не само свещен дълг на българските учени, но и мощен двигател за развитието на Академията през годините. Преминала през трудности, несгоди и светли периоди на възход, днес с гордост можем да кажем, че Българската академия на науките е най-големият доказал се научен и експертен център на страната ни, който се радва на обществено признание и заема достойно място сред европейската и международна научна общност.

В БАН са обхванати почти всички области на природните, обществени и хуманитарни науки, провеждат се фундаментални и научно-приложни изследвания с най-високо качество, раждат се нови открития, създават се ценни продукти от непосредствена полза за социално-икономическото развитие, за бита на хората, за тяхното здраве, образование и култура, за опазване на културно-историческото наследство и националната ни идентичност. Учените от БАН осигуряват ценна експертиза в различни ключови области за държавните институции и дават своя принос за националната сигурност и суверенитета на страната ни.

Успешното по-нататъшно развитие на Българската академия на науките в полза на обществото и държавата изисква както посветеност на научното поприще от страна на хилядите нейни учени и служители, така и едно модерно и гъвкаво управление, съобразено със съвременните потребности и предизвикателства.

Институтите и специализираните звена на БАН формират единен, добре структуриран, но и сложен научноизследователски комплекс, в който отделните съставни части трябва да работят и да се развиват в синхрон и взаимодействие, за да гарантират силата и просперитета на Академията в нейната неделима цялост.

Предлаганата програма за управление и развитие на БАН в периода 2025-2028, е базирана на основните нормативни и програмни документи: Закона за БАН, Устава на БАН, Стратегията за развитие на БАН 2018-2030. Тя е съобразена с целите и задачите, отредени на Академията в Националната стратегия за развитие на научните изследвания в Република България (НСРНИРБ), Иновационната стратегия за интелигентна специализация 2020-2027 (ИСИС), Програмата за изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация 2020-2027 (ПНИИДИТ), както и с приоритетите в Европейската рамкова програма за изследвания и иновации 2020-2027 „Хоризонт Европа“. Заложените управленски механизми следват принципите на приемственост, прозрачност, законосъобразност и модерност и отразяват вижданията на кандидата за поддържане на висока научна компетентност, отдаденост в работата, уважение и толерантност в името на интелигентното възходящо развитие на БАН.

МИСИЯ, ЦЕЛ И ПРИОРИТЕТИ

В своята многостранна просветителска, културна и научна дейност Българската академия на науките следва заветите на своите основатели и видни предшественици. Забележителни по своята мъдрост и въздействие са думите на съоснователя и първи Председател на Българското книжовно дружество, възрожденският историк и философ, професор Марин Дринов:

„Без помощта на науката един народ никога не би достигнал да има значение за цялото човечество!“

Тези думи, пречупени през призмата и пулса на съвремието, са вплетени в днешната мисия на Българската академия на науките - да провежда научни изследвания в съответствие с общочовешките ценности, националните традиции и интереси, да участва в развитието на световната наука, да изучава и умножава материалното и нематериалното културно-историческо наследство на нацията.

В осъществяването на тази мисия участват всички научни институти и специализирани звена на БАН. През 2018 г. бе приета Стратегия за развитие на БАН 2018-2030. **Основната цел**, поставена в този документ пред ръководните органи на Академията (ОС, УС, Председател) и пред всички нейни членове, е утвърждаване и развитие на БАН като основен научен и експертен национален и регионален център, добре интегриран в Европейското научно-изследователско пространство, в който се провеждат авангардни висококачествени научни изследвания, насочени към развитието на икономическата, социалната, духовната и политическата сфера на обществения живот, с което БАН да допринесе трайно за успешното развитие на България като просперираща европейска държава.

Съвсем закономерно и в дух на приемственост, в предлаганата програма за управление и развитие на БАН в периода 2025-2028 г. основната цел пред Българската академия на науките ще бъде чрез висококачествени научни изследвания, иновации и експертна дейност да работи за интелигентното развитие на страната ни като общество, основано на знанието. Изпълнението на тази цел ще се основава на водещите принципи, залегнали в Стратегията:

- тясно взаимодействие между ръководните органи на БАН и на нейните звена
- широко обсъждане на всички ключови въпроси
- проактивно взаимодействие с държавните органи и институции
- запазване и развитие на високо квалифициран научен и административен потенциал

В Стратегията са дефинирани три етапа за нейното изпълнение, всеки със специфични цели и политики:

1. Етап на стабилизиране на кадровия потенциал на БАН, повишаване на авторитета на Академията и затвърждаването ѝ като основна национална институция за провеждане на висококачествени научни и научно-приложни изследвания (2018-2022).

2. Етап на затвърждаване на ролята на БАН в европейското изследователско пространство и доизграждане на ефективна национална мрежа за научни и научно-приложни изследвания, включваща институции извън БАН (2023-2026).

3. Утвърждаване на БАН като водеща научна институция в Югоизточна Европа (2027-2030), интегрална част от европейското изследователско пространство и глобализацията на интелектуалните продукти.

Първият етап от изпълнението на Стратегията приключи успешно и високите постижения на учените от БАН са добре известни. Те са отразени в годишните ни отчети, представени са в Народното събрание, публикувани са в престижни научни издания, докладвани са на научни, обществени и бизнес форуми, а често са представяни популярно в различни печатни и електронни медии. Политиките и съответните мерки довели до тези успехи, най-важните от които несъмнено са поддържането на висококвалифициран научен състав и функционална структура, основана на актуалните обществени предизвикателства, трябва да продължат да се прилагат и в бъдеще.

В момента се намираме във втория, а през предстоящия управленски мандат ще влезем в третия етап. Ето защо, приоритетите на Програмата следват специфичните цели на Стратегията за тези два етапа, като са актуализирани в съответствие с променящите се тенденции в науката и реалностите в обществения живот.

Основни приоритети в дейността на БАН през следващия управленски мандат ще бъдат:

- **фундаменталните научни изследвания**, които са основа за напредъка и цялостното развитие на обществото, в които Академията има водеща роля на национално и регионално ниво
- **социалните и обществени науки**, които са ключови за демократичното развитие на България като правова и социална европейска държава
- ефективната **научно-приложна дейност и създаването на иновации** в областта на индустрията, енергетиката, цифровите технологии и изкуствения интелект, транспорта, екологията и природните ресурси, биомедицината и биотехнологиите и други сфери на обществено-икономическия живот
- **взаимодействието с бизнеса** (директно, чрез браншовите организации, чрез регионалните академични центрове на БАН, чрез различни инициативи) за развитие на иновативни разработки на високо технологично ниво до степен на готовност за реализация и внедряване (от нива 5/6 по европейската технологична скала до последното 9-то ниво)
- **научната и музейна дейност** за опазване на материалното и нематериално културно наследство, за изучаване и опазване чистотата на българския език, за разцвет на българската литература и изкуства
- **образователната дейност** на всички нива – осигуряване на високо ниво на подготовката на докторанти, ръководители на магистри, ментори на практиканти и млади учени, лектори към Центъра за обучение на БАН, гост-

преподаватели в партньорски университети, методическа помощ, съставителска дейност на учебници и учебни помагала, работа с талантиливи деца и ученици

- висококачествената **експертна дейност** в полза на държавата и обществото - за изработване на стратегически документи, анализи, оценки, законодателни инициативи, включително и дейности, свързани с националната сигурност и суверенитета на страната

С успешното изпълнение на тези приоритети, БАН ще продължи да има решаващ принос, както за просперитета на България, така и за изпълнението на Европейската рамкова програма „Хоризонт Европа“ на регионално ниво и укрепване на лидерството на ЕС в науката и иновациите.

Акцентите и предлаганата Програма, специфичните цели и подходите за тяхното изпълнение са структурирани в няколко раздела.

СТРУКТУРА

През своята дългогодишна история Българската академия на науките нееднократно е променяла структура си с цел възможно най-ефективно функциониране за изпълнение на своята обществена мисия. Понастоящем БАН се състои от самостоятелни научни звена (СНЗ), академични експертни звена (АЕЗ); общоакадемични помощни звена; звена, извършващи стопанска дейност, ръководните органи на БАН и техните обслужващи звена; общността на академиците, член-кореспондентите и чуждестранните членове на БАН.

През 2023 г. с решение на ОС на БАН по предложение на УС на БАН се приеха **минимални критерии за съществуване на СНЗ**, които са постоянни (ПНЗ - академични институти), временни и научни специализирани звена (НСЗ - централни лаборатории). През 2024 г. беше извършена атестация на НСЗ и след внимателен анализ на резултатите, ОС на БАН промени статута на някои от тях, съобразно заложените в Правилника критерии. Понастоящем БАН се състои от 44 научни института, 3 научни специализирани звена и 9 общоакадемични и експертни звена. СНЗ са обединени тематично в девет научни направления, основани на обществените потребности и предизвикателства. Смятам, че настоящата структура е добре функционираща и в близко бъдеще не се налагат промени. В Стратегията е предвидено най-малко на всеки 7 години и при възникнала необходимост да се извършва **анализ и актуализация на научните направления, както и периодична атестация на СНЗ** – политики, към които стриктно ще се придържам.

Друг факт, който трябва да се вземе под внимание, е проведената през м. октомври 2024 г. визита на Международния панел от експерти и представители на ЕК в рамките на механизма на ЕК за подкрепа на политиките в областта на научните изследвания. Основната цел на тази инициатива е да бъдат подпомогнати реформите след приемането на новия Закон за насърчаване на научните изследвания и иновациите, като се разработи **механизъм за устойчиво финансиране на научните организации и висшите**

училища, основано на резултатите и свързано с дългосрочно програмиране. Бяха проведени срещи с представители на администрацията, научните организации, индустрията, бизнеса и браншовите организации, на които беше предоставена конкретна информация, необходима за извършването на партньорска подкрепа за България по отношение на политиката за преодоляване на фрагментацията на публичната научноизследователска система. Ръководството на БАН представи необходимите данни и защити позицията, че **БАН е единен и добре структуриран научен център**, в който отделните институти, макар и самостоятелни юридически лица, осъществяват общоакадемични органично свързани политики и комплексни научни и научно-приложни изследвания като си сътрудничат и се подпомагат взаимно. В този смисъл в рамките на БАН няма фрагментация и **Академията в своята цялост, е важна интегрална част от националната научноизследователска екосистема.** Като споделям това виждане, смятам, че Ръководствата на БАН и на СНЗ трябва да се отнасят с особено внимание както към поддържането на актуални научни тематики и иновационни разработки, така и стриктно да следят академичният състав да изпълнява заложените минимални критерии за съществуване на СНЗ.

Ръководните органи на БАН са Общото събрание, Управителният съвет и Председателят на БАН. След актуализацията на Устава на БАН през 2024 г., Общото събрание, което е върховният колективен орган за управление, се състои от 113 члена, представители на всички СНЗ (ПНЗ и НСЗ). Управителният съвет е орган за оперативно управление на Академията. В състава му влизат представители на всички направления, включително членовете на Ръководството на БАН (председател, зам.-председатели, главен научен секретар, научни секретари). В момента БАН има двама заместник-председатели, а УС се състои от 25 члена. Ако бъде избрана за Председател на БАН, предвиждам в следващия управленски мандат да работя с трима заместници. Считам, че спецификата на институтите от направления „Културно-историческо наследство и национална идентичност“ и „Човек и общество“ изисква един от заместник-председателите да е представител именно на социалните и хуманитарни науки.

Събранието на академиците и член-кореспондентите участва във формирането на научната политика на БАН, а отделните негови членове имат безспорно обществено влияние и авторитет. Тук е мястото да спомена, че след период на известно недоверие между САЧК и ОС на БАН, породено при провеждането на критични за БАН реформи, днес все повече се затвърждава взаимното уважение и взаимодействието между тези два органа. Ще продължа да работя за запазване и засилване на тази тенденция като предложа някои обединяващи, полезни за Академията дейности като например:

- съвместни заседания на двете събрания по важни за Академията въпроси като например обсъждане и приемане на годишните отчети на БАН
- по-ефективно използване на научния капацитет и управленския опит на членове на САЧК чрез:
  - изнасяне на лекции от представители на САЧК по актуални научни и обществени проблеми пред ОС на БАН

- включване на членове на САЧК като рецензенти на проекти от младежките програми, участието им като ментори на „свободна практика“ на талантиливи млади учени и др.
- представяне на тематични доклади от изявени учени от СНЗ пред Колоквиума на САЧК
- включване на ОС и СНЗ на БАН в инициативата на САЧК за борба с лъженауката – една изключително важна кауза към която цялата научна общност би трябвало да е съпричастна.

ИНФРАСТРУКТУРА И КАПАЦИТЕТ

Научен потенциал и научна инфраструктура

В Българската академия на науките традиционно работят високо компетентни учени, за които науката е призвание. Дори в най-трудните години на прехода, когато заплащането на техния труд беше унизително ниско, те продължиха да отстояват с достойнство, упоритост и аргументи водещата роля на науката за модерното икономическо развитие на държавата и своя неотменим дълг към образованието и съвременния културен, духовен и морален облик на обществото.

Неизбежно обаче, наложените остри финансови рестрикции от страна на държавата в началото на века доведоха до три изключително вредни за БАН последици: морално и физически остаряла научна инфраструктура, отлив на научни кадри, уронен обществен престиж на учените.

За щастие този „черен“ период в развитието на Академията вече е в миналото. През последните години отношението на обществото и държавните органи към БАН и към науката в България като цяло, осезаемо се промени. След 2017 г. бяха стартирани редица програми и проекти, които позволиха да се обнови материално-техническата база в институтите на академията, в резултат на които днес можем да се похвалим с най-съвременна научно-изследователска инфраструктура, включително и такава, позволяваща извършването на прецизни фундаментални изследвания, обработка на големи бази данни и компютърни симулации, както и изпълнение на по-мощни демонстрационни проекти.

Безспорно, най-голяма роля в това отношение изигра Националната пътна карта за научни инфраструктури, чрез която МОН финансира създаването на над 50 национални научни инфраструктури, на 24 от които БАН е водещ партньор. Тези проекти се изпълняват успешно и допринасят както за модернизирването на работната среда, така и за omрежване на националния научен капацитет в големи екипи за изпълнение на обществено значими научни задачи и предоставяне на специализирани услуги за индустрията и бизнеса.

Най-съществено апаратурно обновяване бе постигнато благодарение на целевото финансиране по ОП НОИР и ЕСФ за изграждане на Центрове за върхови постижения и

Центрове за компетентност в области, представляващи интерес за българската икономика – приоритетните области на Иновационната стратегия за интелигентна специализация (ИСИС). Българската академия на науките участва много успешно в тази програма. Институтите на БАН са водещи партньори и бенефициенти в 3 ЦВП и 10 ЦК, като благодарение на умелото планиране и успешното реализиране на първата фаза на проектите, много от тях вече разполагат с функционираща научна апаратура на най-високо съвременно ниво.

Същевременно, чрез тези проекти, както и благодарение на деветте Национални научни програми, финансирани от МОН, бяха стартирани нови тематични научни и научно-приложни изследвания, създадоха се нови и се затвърдиха традиционно добрите сътрудничества на БАН с водещи университети и чуждестранни партньори и се създадоха възможности за споделено ползване на уникални научно-изследователски апарати и съоръжения.

Тук трябва да се отбележи по-ограниченото участие в споменатите проекти и програми на институтите от социалните и хуманитарни направления. Причините за това са в тематичната специфика на програмите, насочена главно към създаване на иновации и засилване на връзките с индустрията. Ето защо смятам, че именно към тези институти в предстоящия мандат трябва да има повишена грижа от страна на Ръководството на БАН за включване в интердисциплинарни проекти, каквито възможности има, включително по РП „Хоризонт Европа“.

Изпълнението на гореспоменатите национални проекти ангажира експертния капацитет на институтите в много голяма степен, което би трябвало да се преодолее в следващата фаза, когато акцентът ще бъде върху устойчивото развитие на Центровете. Същевременно, трябва да се признае фактът, че БАН изостава по отношение на рационалното използване на потенциала на европейските програми и европейските финансови инструменти. Наблюдава се известен спад в участието на БАН в проекти, финансирани от Рамковата програма на ЕК за научни изследвания и иновации „Хоризонт Европа“. В това отношение има какво да се желае. Причините са отчасти в недостатъчно развития капацитет на първичните звена, но се открояват и някои институционални дефицити на централно ниво. Не на последно място беше и високата ангажираност на учените с изграждането на ЦВП и ЦК.

В периода 2020-2023 г. екип от учени от Института по философия и социология осъществи успешно европейски проект MILIEU, фокусиран главно върху повишаване капацитета на изследователите, с акцент върху жените-изследователи. Една от задачите по проекта беше да се анализира институционалния опит на учените от БАН по отношение подготовката и изпълнението на европейски и национална научни проекти. Резюмирайки опита на учените от звената на БАН, ИСФ направи анализ, в който са представени както основните проблеми и идентифицирани предизвикателства, така и възможните решения и идеи за политики. За някои от проблемите, свързани с проектната дейност, се говори от доста време, както в ОС, така и на срещите на Председателя с директорите на звена в БАН. Такъв цялостен анализ с конкретни предложения обаче, досега не е правен и си заслужава той да се разпространи сред колегията. В тази връзка

ще предложи за целевото подпомагане на проектната дейност да се увеличи капацитета на отдел „Международна дейност“ към Академичната администрация. Конкретен служител в този отдел би могъл да навигира многобройните възможности за финансиране на научни проекти, да представя добрите възможности на институтите които биха имали интерес, да свързва институтите с международни партньори, и особено важно – да ги подпомага административно и юридически при подготовката на проекти. В СНЗ липсва достатъчно финансова експертиза, и то дори за базови неща, като например как е правилно/ законосъобразно да се определят ставките за формиране на възнагражденията на изследователите, работещи по проекти. Ние трупаме опит "в движение", но това в някои случаи се оказва губещо. Ако на централно ниво в БАН-А има звено, което да оказва административна помощ, особено на етапа на подготовка на проектни предложения и изготвянето на бюджетите, това значително би улеснило работата на СНЗ по европейски проекти. Целесъобразността от кадрово подсилване на отделни звена ще бъде обсъдена с ОС на БАН.

Сграден фонд и условия на труд

За разлика от успешното преодоляване на проблема с остарялата научно-изследователска апаратура, въпросът със сградния фонд на Академията, както и с прилежащата пътна инфраструктура и парковата среда в кампусите, все още е тревожно остър. Въпреки наличието на обновени и нови лаборатории, предлагащи модерна работна среда и безопасни условия на труд в преобладаваща част от звената на БАН, фасадите на сградите са в пълен контраст - овехтели и мрачни, с отчупени елементи, кръпки и олющена боя, вътрешните коридорите са слабо осветени, входните врати са от най-различен вид и възраст, електрическите инсталации, отоплението, ВиК системите на много места се нуждаят от цялостна подмяна. Казано накратко, сградният фонд на академията се нуждае от спешна и цялостна грижа.

С упоритите усилия на настоящото Ръководство на БАН и проявеното разбиране от страна на държавата, в Плана за възстановяване и устойчивост бяха заделени значителни целеви средства, около 30 милиона лева, за укрепване и обновяване на сградния фонд на БАН. В момента са в ход процедури за стартиране на капитални ремонти в 13 института, изпълнението на които ще доведе до обновяване на външния облик, съществено повишаване на енергийната ефективност и подобряване на работната среда в тези институти.

За съжаление, по-голяма част от институтите не попаднаха в тази процедура и за техните проблеми все още няма решение. Тук е мястото да обърна специално внимание и на нашите музеи, научния архив и централната библиотека на БАН. Тези изключително важни звена страдат от остър недостиг на площ и модерна среда за безценните експонати, които събират, съхраняват и показват чрез постоянни и временни тематични експозиции. Те в голяма степен са „изложбената зала“ на БАН, която е призвана да привлича интереса на най-широки обществени кръгове - от деца и ученици до общественици и държавници, да бъде част от българската „визитка“ пред света. Ето защо, намирането на средства за по-ефективното им функциониране ще бъде приоритетна грижа и една от основните задачи пред бъдещото Ръководство.

Особено остър е и проблемът със сградите, в които се помещават няколко института от направление „Нанонауки, нови материали и технологии“. Те не са монолитни, изградени са от кухи оребрени панели, поради което енергийната им ефективност е изключително ниска. Посещата им желязна конструкция е силно кородирала, има наличие на азбест в стените и таваните, периодично се появява обгазяване от канализацията, има постоянни течове/аварии от покрива и водопроводите. Всичко това не само създава недобра работна среда, но и крие риск от трудови злополуки. Ежегодните разходи за аварийни ремонти не дават желан ефект и се налага изводът, че независимо от огромните неудобства, които биха съпътствали едно преместване на тези институти в друга, подходяща сграда, такава стъпка би била доста по-рентабилна. Подобни проблеми има и в ИБЕИ, ИЕФЕМ и други звена на Академията. Считаю, че в кратки срокове трябва да се търси техническо решение и финансов ресурс за тяхното решаване.

Една добра инициатива, в помощ на грижите за сградния фонд и текущите разходи за издръжка на звената, провокирана от предстоящото освобождаване на цените на електрическата енергия, е изграждането на соларни паркове върху подходящи покриви на сградите на БАН. В някои институти има учени с опит и капацитет в тази област, които биха могли да съдействат ефективно и доброволно. На няколко места вече има такива съоръжения, макар и за експериментални цели и с нисък капацитет. За да се насърчи включването на повече СНЗ в тази инициатива, би могло да се помисли за подходящи стимули, например чрез запазване на годишната компенсация за изразходвана електроенергия (съгласно КЗ от Критериите за разпределяне на бюджета) за определен срок на база данните за последната година, преди влизането в експлоатация на соларния парк или дори завишаване на процента на КЗ за тези институти.

Друг изключително важен въпрос е осигуряването на безопасни и здравословни условия на труд. Считаю за необходимо да се осигури по-разширена обучителна дейност по ЗБУТ. Наред с ежегодните периодични общи инструктажи, е добре да се възстанови практиката за осигуряване на поканени лектори - специалисти от различни агенции, ДНСК и др., например за обучение на отговорниците по съдовете под налягане (с повишена опасност), електротехници, пожарникари и др.

Спешни мерки са необходими и по отношение на състоянието на външната инфраструктура и парковата среда в кампусите. Като първа належаща мярка в това отношение бих посочила запълване на дупките в асфалта по вътрешните алеи преди зимния сезон и автоматизиране на достъпа на автомобили за да се преустанови вредната практика външни за БАН хора да ползват алеите за паркиране.

Необходимо е също да се стимулира комуникацията и взаимодействието между отделните институти, по-активното споделяне на информация за дейността им, за проблемите, които срещат в ежедневните си дейности. За тази цел ще провеждам регулярни срещи с директорите на всички звена в БАН, на които да се дискутират актуални текущи въпроси като се стимулира проактивно участие от страна на звената. Само с целенасочени усилия от страна на всички, Академията може да засили своя интегритет, да продължи да бъде силна, независима и ефективна в изпълнението на своята обществено полезна дейност.

Човешки ресурси – научен потенциал

Човешките ресурси са основната ценност на академията. Анализът на настоящия кадрови състав на учените в БАН, независимо от вече отбелязаното съществено намаление спрямо предходните две десетилетия, показва сравнително добро разпределение по академични длъжности, пол и възраст. Общият състав на Академията, по данни от октомври 2024 г., наброява около 4460 учени и служители, от които академична длъжност заемат 2270 учени: 370 професори, 775 доценти, 927 главни асистенти и 198 асистенти. Прави впечатление обаче, недостатъчният брой на асистентите, както и значителният брой на специалистите с висше образование. Наличието на непропорционален брой асистенти спрямо общия академичен състав се дължи на факта, че те са на срочни трудови договори и в рамките на 4 години би трябвало да преминат на длъжност главен асистент. За съжаление, не малък брой асистенти след изтичане на този срок напускат системата на БАН и в това отношение трябва да се вземат мерки. Необходимо е да се стимулира участието на асистентите в програмите за млади учени. Тези програми са много добра възможност за придобиване на изследователски опит и по-голяма самостоятелност в писането, изпълнението и отчитането на проекти, както и финансов стимул. Трябва да се отбележи също, че ролята на менторите, хабилитирани учени с опит, макар и изключително важна, остава недооценена. В процеса на подготовката на проектите, менторите имат насочваща роля, а успешното изпълнение на работните програми изисква постоянно да са в помощ на младия колега със съвети, дискусии, а не рядко и с практическа помощ за усвояването на експериментални умения, за овладяване на нови изследователски методи и т.н. Ето защо, тези опитни колеги също трябва да бъдат стимулирани, както финансово, така и с отчитане на провежданата обучителна дейност при периодичните атестации на учените. Полезно би било като ментори на „свободна практика“ да се включват и изтъкнати пенсионирани учени, които са активни и имат желание да предават своя опит на младите. Това е ценен потенциал, който не се използва достатъчно. Някои от тези колеги работят и след пенсионирането си, заемайки неакадемична длъжност, с което отчасти се обяснява сравнително високия процент на специалисти с висше образование. Много от тях имат съществен принос за осигуряване на добра приемственост в съответната научна тематика и техният опит трябва да се използва пълноценно. Същевременно, трябва да се следи броят на тези учени да не води до дисбаланс в структурата на научния състав и така, до неоправдан разход на бюджетни средства. Препоръчително е, за заплащането на труда на тези учени да се ползва и финансов ресурс от собствени приходи на институтите.

Положителна практика за мотивация на асистентите и докторантите в БАН, която би било полезно да се разшири, е провеждането на повече научни форуми за млади учени. Много от институтите на БАН провеждат свои тематични семинари и младежки конференции, които се радват на добра посещаемост и интерес. Някои са вече традиционни, други тепърва си проправят път и е добре да бъдат насърчавани. От скоро под егидата на Центъра за обучение на БАН се провежда един ежегоден мултидисциплинарен научен форум за млади учени и докторанти, който вече има своя собствен облик и преимущества. Срещата на млади хора с различни научни интереси,

помага за разширяване на тяхната обща научна култура и същевременно е възможност за обмен на практически опит за по-лесно и бързо адаптиране в спецификата на научния живот. Смятам, че тази практика трябва да продължи и да се разшири с провеждането на ежегодна научна сесия, на която с кратки флеш презентации и постери да се докладва изпълнението на проектите от Младежката програма. Друга полезна инициатива, която ще предложа, е наградените млади учени в конкурсите „Марин Дринов“ и „Иван Евстратиев Гешов“ да представят своите постижения пред академичната общност с научни доклади и така да станат разпознаваеми сред колегията, заявявайки се като бъдещи лидери.

Освен положителните практики, които ще бъдат насърчавани и доразвивани, специално внимание трябва да се обърне на съществуващите проблеми и тревожни тенденции по отношение на докторантите и докторантските програми.

Такъв проблем е недостатъчният брой докторанти в БАН. Въпреки, че след повишаването на докторантските стипендии (в момента те са 1227 лв.) се забелязва леко повишаване на интереса към докторантура в БАН, това все още не е трайна тенденция с добър темп. Един преглед на интернет страниците на БАН и отделните институти показва, че поредният конкурс за прием на докторанти, обикновено се обявява с кратко формално съобщение. Почти липсват атрактивни обяви, ангажиращи по грабващ вниманието на младите хора начин и даващи информация, както за научните тематики, така и за условията и възможностите за кариерно развитие, които една докторантура в БАН предлага. Необходимо е, да се положат усилия за повече и по-привлекателни анонси на конкурсите за докторанти чрез различни инструменти, включително например с кратки видеоклипове в социалните мрежи.

Друг тревожен факт е, че през последните години много от докторантските програми на отделни институти в БАН получиха доста ниски оценки при акредитацията им от Националната агенция по оценяване и акредитация (НАОА). В тази връзка предлагам на първо място да се уеднаквят критериите на Центъра за обучение и кредитите за докторантите със стандартите на Националната агенция за оценяване и акредитация (НАОА) и на Европейската асоциация за осигуряване на качество във висшето образование (ENQA), тъй като БАН е една от малкото институции в България, която още не е направила това. На второ място, предлагам да се създаде постоянна комисия към Центъра за обучение, която да извършва ежегоден одит на дейностите на отделните институти по подготовка на докторанти – изискване на НАОА, което досега не се спазва.

Има какво да се желае и по отношение на работата на Академичния съвет към Центъра за обучение, който би трябвало да провежда редовни заседания и да генерира повече работещи идеи в помощ на Ръководството на Центъра и на самите докторанти. Добре би било до институтите да се изпраща периодична информация за интереса към обявените специализирани курсове към Докторантското училище и при необходимост, от институтите и лекторите да се изисква своевременно актуализация.

Виждам и възможности за разширяване на дейността на Центъра за обучение. В момента в много голяма степен той се идентифицира единствено с Докторантското училище и провеждането на курсове за докторанти. Бихме могли да мислим за разширяване на

дейността му с курсове за квалификация и преквалификация, фокусирани в актуални специалности и така да се опитаме да привлечем допълнително млади хора в БАН.

Необходими са повече усилия успешно да се приобщи чуждестранните учени в Академията. Те стават все повече и поради демографската обстановка се очаква броят им да продължи да нараства. Същевременно, няма инициативи за тяхното обучение по български език например, нито организация, която да ги свърже с чуждестранните им колеги от институтите на БАН, да подпомага интеграцията им както в системата на БАН, така и в националната научноизследователска общност. Подобни мерки са лесно осъществими без нужда от особен финансов ресурс и според мен биха имали доста позитивен ефект. Друга такава, лесна за изпълнение мярка, която би била полезна за всички учени и служители на БАН е осигуряването на дистанционен достъп (извън кампусите) до библиотечната мрежа на БАН.

Бихме могли да помислим и за формализиране на възможността за защита на докторска степен на английски език в системата на БАН. Доколкото знам, в момента всеки институт на парче решава дали и как това може да стане.

След защитата дисертациите потъват в библиотеките. Би могло да се направи общ сайт, където да се качват поне авторефератите на защитените дисертации на английски език и той да бъде свързан с международните сайтове за дисертации.

Както вече беше споменато, има признаци за отслабване на процеса на изтичане на мозъци и лек ръст в броя на постъпващите млади учени и докторанти. За да стане това трайна тенденция обаче, са необходими още много усилия. Задължително е, в контактите с държавата и институциите, БАН да отстоява искането за изравняване на заплащането с колегите от Висшите училища. Промяната в закона за висшето образование, обвързваща заплатите на асистентите със средната заплата в държавния сектор е безспорен успех, за който БАН се бори с различни средства, включително с протестни митинги и шествия от много години. Но, за разлика от университетите, такова обвързване не е еднозначно постановено за по-високите академични длъжности, което ни поставя в неравностойно положение и налага при всеки нов бюджет БАН да продължи да бъде в ролята на „молител“, което е недостойно и несправедливо към учените в Академията (както и към тези в Селскостопанската академия).

Заслужава да се отбележи и наличието на известен дисбаланс между отделните звена на БАН по отношение на незаетите щатни бройки. Така например, в някои институти и по-специално в тези, занимаващи се и с музейна дейност има недостиг на щатни бройки, което има неблагоприятен ефект върху поддръжката и опазването на научните колекции и експозиции, съхраняващи движими културни ценности и уникални научни образци. В същото време в някои институти на БАН има голямо количество незаети щатни бройки без да има перспектива за тяхното заемане в близко бъдеще. Счита за полезно да се обсъди възможността в институтите да се поддържа определен минимален процент незаети щатни бройки, а с основния масив да се създаде един общоакадемичен резерв, от който след аргументирано искане от страна на нуждаещите се звена, УС на БАН целево да пренасочва щат, там където е най-необходимо. Това ще осигури гъвкавост в

управлението на човешкия потенциал и ще подпомогне привличането на нови кадри в системата на БАН.

Бих предложила и някои социални стимули, които БАН, в качеството си на голям работодател, може да предприеме. Подобни структури в други държави предлагат немалко възможности на служителите си за отстъпки в определени музеи, концерти, театрални представления, събития, посещения в спортни обекти и т.н., включително дори и отстъпки при пазаруване в определени магазини. Всичко това може да се договори с отделни организации и фирми, имащи интерес от по-голяма посещаемост.

Не на последно място стои въпросът за осигуряване на жилища за постъпващите млади учени от провинцията. Този въпрос е изключително важен и изисква специално внимание. Ще инициирам дискусия в Общото събрание на БАН относно възможностите БАН да изгради собствено модерно общежитие за млади семейства като най-напред се изработи инвестиционен проект, а впоследствие се потърсят и средства за реализацията му.

Преди няколко години беше закрыта детската градина към БАН. Намирам това за грешка, която независимо от трудностите, при повече инициативност от наша страна можеше да бъде избегната. Ще предложа съвместно с УС и ОС на БАН да намерим решение и в тази посока.

Въпросът със запазване на високия научен потенциал е ключов, изисква съгласуван подход от страна на всички ръководни органи и ако бъде избрана, ще стимулирам и работя в подкрепа на всякакви инициативи в усилията ни за осигуряване на достоен социален статус на учените в Българската академия на науките.

НАУЧНА ДЕЙНОСТ

Провеждането на висококачествени и актуални научни изследвания е основополагаща дейност за Българската академия на науките и смисъл на нейното дългогодишно съществуване. Резултатите от тази дейност намират отражение в цялостното развитие на обществено-икономическия живот на страната ни, те са видими за обществото и представят достойно Българската наука на европейско и международно равнище. Гордеем се със забележителни учени от близкото и по-далечно минало, получили световно признание в най-различни сфери – Никола Обрешков, Кирил Попов, Георги Наджаков, Иван Странски, Димитър Иванов, Методи Попов, Ангел Балеvски, Любомир Андрейчин, Васил Златарски, Петър Мутафчиев и много други.

Следвайки тези вдъхновяващи примери, днес БАН участва активно в изграждането на научно-изследователския потенциал на страната, следвайки своята мисия със силна ангажираност при решаването на важни проблеми в различни сфери на обществения живот. Учените ни работят всеотдайно за да поддържат най-високо научно ниво, в резултат на което, често виждаме значителен за мащаба на страната ни брой български имена в най-престижните съвременни класации за наука.

Наред с успехите в областта на отделните науки, тук е мястото да споменем важната роля на Академията в областта на отбраната и сигурността на страната – провеждане на перспективни изследвания, анализи в помощ за формирането на националната политика в тази сфера, разработване на продукти, технологии и системи с практическо приложение.

Не бива да пропуснем и нововъзникващи научни и приложни направления, като дигитализацията, разработването на нови математически методи и алгоритми за нуждите на съвременните информационни, компютърни и комуникационни технологии за инструментариума на изкуствения интелект, както и за текущо възникнали социални проблеми и обществени предизвикателства, като например свързаните с водородните технологии и зелената сделка.

Съвременна световна тенденция е, ефективността на научните организации да се измерва въз основа на индексиранияте научни трудове в световните бази данни на двете най-реномирани научни платформи Web of Science и Scopus. Направеният анализ в Стратегията за развитие на БАН 2018-2030 г. и представеният наскоро пред САЧК отчет за нейното изпълнение, както и данните от Годишните отчети на Академията, показват че БАН се представя много добре по този показател, като е налице устойчива тенденция към нарастване не само на количеството, но което е по-важно, и на качеството на научната продукция. Съществен принос за обективното отчитане именно на качеството беше въвеждането на така наречените квартили (Q) на специализираните научни списания от различните научни области. За разлика от използвания дълги години импакт фактор (f), който не отчита спецификата на научните дисциплини, категоризацията на списанията по квартили дава значително по-обективна оценка и база за сравнение на разнородни по тематика научни трудове. В това отношение е налице ясна тенденция към увеличаване на публикациите на БАН в списания от категориите Q1 и Q2. Този положителен факт до голяма степен се дължи на въведените финансови стимули на ниво Академия (чрез Компонент 2 на Критериите за разпределяне на бюджетната субсидия), както и на премирането на публикационната активност на научните организации на национално ниво от МОН. Тук обаче, бих искала да обърна внимание на два обезпокоителни факта.

На първо място, през последните 2 години значително се повиши бюджетната субсидия на БАН, което безспорно е много положително. Същевременно обаче, целевото отпускане на средства за уеднаквяване на стартовите заплати по категории академични длъжности (т.е. на компонент K1 от Критериите), рефлектира негативно върху процентния дял от бюджета, който се разпределя на конкурентен диференциран признак между научните звена на база на техните показатели за резултат. Констатира се едно значително намаление на процента на K2 спрямо общия бюджет - от 20% до около 13%. Ако тази тенденция продължи, за очакване е демотивация на научния състав, тъй като намалението на средствата по K2 рефлектира и върху индивидуалните стимули, определяни чрез регулярни атестации на учените по звена. Необходимо е да се вземат мерки за стопиране на този процес и постепенно възстановяване на определената от ОС на БАН тежест на K2 в общия бюджет.

На второ място ще посоча неравностойното премиране на научните публикации на БАН и Университетите от страна на МОН. За БАН се отпускат финансови стимули само за статии, публикувани в списания от квартали Q1 и Q2 ((за тази си продукция БАН получава 30% от средствата на програмата), докато университетите получават премии за публикациите в списания и от четирите квартали. Това е дискриминационно третиране на Академията (впрочем, печално познат подход спрямо БАН, с който непрекъснато се борим), на което трябва да се противопоставим с убедителни аргументи, каквито несъмнено има. Това ще бъде за мен също приоритетна задача.

Бих искала да обърна специално внимание на проблема с публикационната дейност на колегите от социалните и хуманитарни науки. Техните научни трудове, поради своята специфика по-често се отразяват в базата данни Ерих+, без да намират място в Web of Science и Scopus. При това, в Ерих+ не се прави категоризиране на списанията. Това несъответствие между различните бази данни, на свой ред създава известен риск за обективността при оценяване на публикационната дейност и формирането на К2. Проблемът е дискутиран нееднократно с колегите от направления „Културно-историческо наследство и национална идентичност“ и „Човек и общество“, но засега няма предложено работещо решение и такова трябва да се търси.

Ще работя за продължаване на положителните практики – засилване на присъствието на БАН в реномираните световни бази данни, повишаване броя на публикациите в най-реномирани списания, в това число броя на научните трудове, попадащи в първите 1, 10 или 25% от световната научна продукция. Ще предложа за публикации, представящи върхови научни постижения със световно значение да се учреди специална награда или те да бъдат представяни пред академичната общност на специални вътрешни форуми.

Други важни показатели за оценка на научната дейност са цитируемостта на научните трудове, сътрудничеството с национални и международни научни центрове, участието и организирането на престижни научни форуми, членството в международни научни дружества и асоциации. По отношение на всички тези показатели БАН има с какво да се похвали, като добрите практики трябва да се насърчават и развиват и надграждат.

НАУЧНОПРИЛОЖНА И ИНОВАЦИОННА ДЕЙНОСТ

С нарастващо значение за БАН е и иновационната дейност, която е основен акцент в Програмата за научни изследвания, иновации и дигитализация за интелигентна трансформация (ПНИИДИТ). Тази дейност произтича от провеждането на целеви научно-приложни и индустриални изследвания и гарантира запазване на създадената в Самостоятелните научни звена на БАН индустриална и интелектуална собственост, което е важен потенциал при трансферирането ѝ като технологии към промишлеността.

През последните 7-8 години БАН има общо над 180 официално признати и издадени документа за интелектуална собственост (патенти и полезни модели), което представлява около 45% от всички защитени изобретения в страната за посочения период. Възходящият тренд е впечатляващ. Достатъчно е да отбележим, че всички

технически университети заедно имат значително по-малко патенти и полезни модели от БАН.

Факторите за това постижение са няколко. Един от тях е рекордното финансиране, което получи много институти на Академията като участници в националните Центрове за върхови постижения и за компетентност. С придобитата уникална апаратура нашите изследователи могат да осъществяват авангардни, на световно ниво, изследвания, представляващи научни и приложни пробиви. Друга немаловажна причина е, че в последните години изобретателите в БАН (създателите на патенти и полезни модели) целенасочено се стимулират. Разширява се обхватът на институтите, които имат признати изобретения, появяват се нови изобретателски екипи. В този специфичен вид творчество се включват все повече млади хора, особено докторанти и асистенти. Всичко това оценявам като резултат от работещата иновационна политика в БАН, която следва да се отбележи, че получава значителна подкрепа от Общото събрание.

Ще работя за надграждане на тези резултати и за създаване на добре функционираща жизнена връзка с бизнеса за развитие на иновационните решения до готовност за внедряване. В това отношение, истината в страната за сега е нелицеприятна. По данни на Българската търговско-промишлена палата, от всички признати патенти и модели у нас се използват или внедряват едва 0.4 - 0.5 %. Една от причините е, че бизнесът и новаторите не се познават достатъчно, не се срещат, не обменят идеи, отсъстват посещения на място във фирмите, където най-добре се виждат нерешените им проблеми, за които намесата на учените би била от реална полза. Необходимо е да се насърчава създаването на авангардни разработки, патенти и полезни модели в сътрудничество с фирмите, което ще води до по-бързата им реализация и осъществяване на принадлежната стойност от науката в промишлеността. В това отношение ще работя за превръщане на новата сграда на ЕЦИ в притегателно място за заинтересованите бизнес партньори и за разширяване на сътрудничеството в сферата на иновациите с ВУ в рамките на наскоро създадените ЦВП и ЦК. Освен това предвиждам Регионалните академични центрове да засилят своята роля за установяване на контакти между учени от БАН и бизнесмени от страната.

Високо оценявам инициативата на Ръководството на БАН за предоставяне на възможност новаторите от Академията да популяризират своите достижения на станалия традиционен форум „Наука за Бизнес“. Той има вече 4 издания и е място за среща на представители от малките и средните предприятия в страната с водещи наши учени-изобретатели. Популарността на това събитие все повече нараства и тази важна активност на БАН трябва да продължи.

В допълнение, бих предложила да се създаде специален сайт „Академична борса за иновации“, в който периодично да се качват иновативни предложения – защитени или регистрирани вече патенти, полезни модели и оригинални решения от съответните институти с кратка по анотация, афилиация на СНЗ и лице за контакти. Подобна инициатива беше подета преди известно време от ЕЦИ и е добре тя да се надгради и развие като бъдат направени усилия за популяризирането ѝ сред индустриалците. Повече усилия са необходими и за популяризирането на новите разработки пред

широката общественост. Понякога представянето им се оставя само на журналистите и медиите, при което се получава нещо като „преразказ по картинка” за наистина стойностни решения. Без да омаловажавам положителната роля на медиите, бих препоръчала изобретателите по-често и сами да представят своите разработки по интригуващ и достъпен начин, съчетан с необходимата техническа експертиза.

ДРУГИ ДЕЙНОСТИ

Освен основната си научна дейност, която е обществено ориентирана, БАН изпълнява и множество други активности от пряка полза за обществото. Те са в отговор на обществените потребности в икономическата, социалната, образователната, духовната и управленска сфера, свързани са с развитието на държавата и издигането на нейния международен авторитет.

Оперативна и експертна дейност

БАН изпълнява и редица оперативни дейности, за които са необходима специални знания и умения: осигурява комплексен мониторинг на природната среда в страната и свързаната с него инфраструктура за проследяване на сеизмичната обстановка, контролира основни параметри на атмосферата, спектъра на гама лъчи във въздуха, на аерозоли, състоянието на йоносферата и активната слънчева ултравиолетова радиация, поддържа единствения у нас международен геомагнитен стандарт чрез непрекъснати геомагнитни измервания, прогнозира водните ресурси и интерпретира състоянието на язовирите, осъществява мониторинг на Черно море и др. Наши учени обслужват суперкомпютъра Авитохол - най-големия български изчислителен ресурс, поддържат българската изследователска и образователна мрежа (БИОМ) и международната мрежа GÉANT3, участват в Европейската организация за ядрени изследвания (ЦЕРН), Обединения институт за ядрени изследвания (ОИЯИ) и Международния експериментален термоядрен реактор (ИТЕР).

С постановление на Министерски съвет № 3 от 10.01.2020 г. бе създаден Механизъм за възлагане и изпълнение на научни консултации от Българската академия на науките. Целта на Механизма е да се осигури висококачествена и независима научна експертиза за органите на изпълнителната власт по въпроси от значителна важност при формирането на секторни политики и инструменти за изпълнение на държавната политика, както и при транспониране на европейски директиви и привеждане в съответствие на други европейски препоръки или документи. За изтеклия период са изпълнени седем научни консултации, в процес на изпълнение са още шест заявки за извършване на анализи и оценки от различни министерства – МС, МОСВ, МОН, МЕ, МТСП, МРРБ и ДАЕУ.

БАН участва в изготвяне на национални документи от стратегическо значение, подготвя експертизи и експертни мнения по заявка на органи на държавната администрация и местната власт. Наши учени се включват в експертни органи на държавата към министерства, агенции, федерации и др.

Много важна, бих определила като ключова, е и нашата експертна дейност в областта на културно-историческото наследство и националната идентичност, която цели неговото опазване и обхваща участия в експертни органи и предоставяне на експертизи към Министерството на културата, музеи, галерии и манастири.

Със своята експертиза БАН подпомага и работата на органи като ГД "Митническо разузнаване и разследване" и съдебната власт, провежда теренни проучвания, предоставя езикови справки и др.

Не на последно място по значение е образователната дейност на Българската академия на науките. Като правопреемник на Българското книжовно дружество БАН приема тази дейност за свой неотменен дълг и работи отговорно и с отдаденост за постигане на висока образованост на населението и повишаване на качеството на образованието. Обучението на докторанти в БАН е на добро ниво и е добре известно с високата степен на успеваемост и брой на защитилите. Академията активно участва в програмата Еразъм+, подготвя специализанти, провежда студентски практики. В звената на БАН се подготвят дипломанти от ВУ, а наши учени водят лекционни курсове в университетите. Забележителна е дейността на Ученическия университет на БАН, който провежда ежегодни се сесии в 6 тематични секции: Математика, Информатика и информационни технологии, Биология: Биомедицина и биоразнообразие, Интердисциплинарни проекти, Хуманитарни и обществени науки и Изобразително изкуство и така популяризира науката сред най-младите умове на България.

През следващия управленски мандат изпълнението на всички важни за държавата и обществото оперативни и експертни дейности ще са във фокуса на Ръководството и ще бъдат всеотдайно подпомагани, надграждани, като при необходимост БАН ще посреща отговорно и нови предизвикателства. По отношение на образователната дейност, ще се работи активно за изпълнение на някои от залегналите в Стратегията за развитие на БАН дейности, по които бихме могли да постигнем повече. Ще обърне специално внимание на акредитацията и подобряване качеството на програмите за обучение на докторанти, ще се продължат усилията за засилване на преподавателската дейност на изтъкнати наши учени чрез изготвяне и подписване на споразумения с ВУ за статут на гост-лектори. Ще се насърчава участието в подготовката и оценяването на образователните програми на МОН, в оказването на методическа помощ за началното и средно образование. Ще се работи за създаване на образователни програми към академичните музеи и провеждането на практическо обучение за квалификация и преквалификация в новоизградените Центрове за върхови постижения и Центрове за компетентност.

БАН И ОБЩЕСТВОТО

Както неведнъж беше подчертано, мисията на Българската академия и нейна основна цел е да служи на българското общество, като работи за укрепване на неговия национален дух, идентичност и сигурност, за възходящото обществено-икономическо развитие и материалното благополучие на всички български граждани.

За да бъде оценена по достойнство тази мисия и усилията за нейното изпълнение от широките обществени кръгове, ще предприема необходимото дейността на Академията да бъде редовно представяна и популяризирана, използвайки традиционни и модерни средства за комуникация с държавните и общински органи, с браншовите и неправителствени организации, с различните социални групи и с Обществото в неговата цялост.

БАН има модерна и добре структурирана интернет страница, която редовно се обновява и представя важни събития и инициативи на Академията. Отделът за връзки с обществеността следи, обобщава и ежедневно разпространява резюме на медийните публикации, свързани с дейността на БАН. Традиционно добри са връзките на БАН с Българската телеграфна агенция, с националните Радио и Телевизия. Все по-често се публикуват интересни материали за актуални разработки на институти и отделни научни екипи в различни списания, вестници, интернет сайтове, социални мрежи. Ежегодно БАН присъжда награди за обективно журналистическо отразяване на дейността на Академията и нейните звена в електронните и печатни медии. Често важни заседания на Общото събрание, Събранието на академиците и член-кореспонденте и различни тържествени събития на Академията се предават на живо в you tube канала на БАН.

Всички тези инициативи доведоха до рязко повишаване на обществения интерес към дейността на БАН и като резултат - до подобряване на нейния обществен престиж. Неотдавна това беше нееднозначно потвърдено в едно обективно социологическо проучване, направено по поръчка на Академията, резултатите от което показаха над 60% доверие в БАН. Тази положителна оценка на българското общество не може да не ни радва и аз оценявам високо работата на настоящото Ръководство и Председателя на БАН, както и на всички предшественици с безспорен принос за нашия общ заслужен авторитет. В бъдеще ще продължа да развивам и надграждам тези активности.

Пределно ясно е, че нито за момент не трябва да отслабваме усилията си за съдържателна, постоянна и честна комуникация с гражданите, за споделяне на успехите и трудностите, за търсене на подкрепа в постоянната ни борба за отстояване на нашите искания за достойно заплащане и респект към българските учени от страна на държавата. За да бъдем още по-успешни в тези наши усилия, ще направя необходимото да се изработи и прилага една модерна, гъвкава и ефективна Стратегия за връзки с обществеността. Ще съдействам за включването на повече млади хора в нашите популярни и нови инициативи, целящи да запалят искрата на научното им любопитство и да го превърнат в неугасващ пламък, осветяващ бъдещето на Българската наука и нейното достойното място в европейското изследователско пространство и световната наука.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Българската академия на науките безспорно е водещата национална научна организация и престижен регионален научен център, добре разпознаваем на европейско ниво, който поддържа компетенции, експертиза и специалисти във всички основни научни области

и с който всички ние трябва да се гордеем. Тя е българският свещен храм на знанието и хуманността и за мен ще бъде чест и висока отговорност. ако бъда избрана за Председател на БАН да работя всеотдайно, в сътрудничество и взаимодействие с всички нейни органи, учени и служители, с търпение, толерантност, но и с твърдост да отстоявам изпълнението на нейната мисия, с което да дам своя принос за по-нататъшното ѝ възходящо развитие.

чл.-кор. Евелина Славчева